



Korak napred, tri nazad

Marko Milošević

Beogradski centar

za bezbednosnu politiku (BCBP)

Lični stav



Ministarstvo odbrane kreator je najnovijih nacrti izmena i dopuna Zakona o vojsci i Zakona o odbrani. Posle nekoliko održanih javnih rasprava, finalna verzija nacrti ova dva zakona trebalo bi da se pošalje Vladi. U najnovijim odredbama primećujemo pozitivne trendove, ali i propuštene prilike i neka neadekvatna rešenja, na šta je sugerisano u javnim raspravama. Ovde ćemo se koncentrisati na nekoliko ključnih odredaba.

Među pohvalnim odredbama u izmenama Zakona o odbrani izdvaja se jačanje Inspektorata odbrane kao mehanizma unutrašnje kontrole. Proširuje se i precizira poslovanje inspeksijskog nadzora. Narocito je vredno pažnje uvođenje eksplicitne obaveze nadzora materijalnog i finansijskog poslovanja, kao i namenskog i zakonitog korišćenja sredstava korisnika u Ministarstva odbrane i Vojske Srbije, što je do sada bio slučaj samo indirektno. Predloženim izmenama nije precizirano kome se podnose izveštaji (član 18, brisan iz postojećeg zakona). O pojavama "bitnijeg narušavanja samostalnosti i nezakonitog uticaja na rad inspektora" predviđeno je da Inspektorat izveštava ministra odbrane, dok je sugestija BCBP da se o tome izveštava i nadležni odbor Narodne skupštine (zbog mogućnosti da je ministar odgovoran za tu vrstu uticaja).

Veliki propust jeste što je još uvek na snazi član 14a, koji onemogućava pripadnicima vojske bilo kakvo učestvovanje u aktivnostima organizacija civilnog društva

Odredbe koje definišu logističku podršku vojske mogu da se dodatno poboljšaju. Ovim odredbama usluge "mogu pružati samo vojne ustanove koje su funkcionalno vezane za Ministarstvo odbrane". Dalje je zakonopisac predvideo da takve ustanove, ukoliko ih nema u sistemu, treba Vlada da osnuje. Primerenije je da se te usluge (prevoz, zdravstvena zaštita, lovno-šumska delatnost), tamo gde postoji ponuda, mogu angažovati i na tržištu. Moguće je definisati da "prednost u izboru imaju vojne ustanove kada su ponuđači dostavili ponude sličnih cena i kvaliteta". Ovako bi se obezbedila svrsishodnost i efikasnost upotrebe sredstava na raspolaganju vojsci.

U izmenama Zakona o vojsci koncentrisaćemo se na nekolicinu odredaba. Član 14 predviđa sindikalno delovanje u vojsci, mada izlistava niz odredaba koje onemogućavaju sindikalne aktivnosti. BCBP je zastupao stav da sindikatima treba dozvoliti raspravljanje o opremljenosti, ali ne i o naoružanju vojnom opremom, jer to direktno utiče na uslove rada. Takođe, smatramo da im treba dozvoliti raspravu o rukovođenju, ali ne i o komandovanju. Ovim odredbama bi se omogućila rasprava o uslovima i načinu rada, a ne bi se uplitalo u bezbednosna pitanja.

Veliki propust jeste što je još uvek na snazi član 14a, koji onemogućava pripadnicima vojske bilo kakvo učestvovanje u aktivnostima organizacija civilnog društva. Ovako je onemogućena i ustavna odredba o civilnoj i demokratskoj kontroli vojske (član 141 Ustava). Paradoksalno, pripadnicima vojske je dozvoljeno članstvo u inostranim organizacijama.

Valja iskoristiti priliku i uskladiti još neke zakonske termine i odredbe. Tako se u članu 149 Zakona o vojsci pojavljuje "službena tajna" koja po Zakonu o tajnosti podataka više ne postoji. Takođe, pretekle su neke odredbe Zakona o vojsci Jugoslavije koje definišu mobilizacionu vojsku, restrikcije kretanja, pa i samu Jugoslaviju, kao odavno prevaziđene pojmove, koji se lektorski mogu odstraniti.

U izveštaju sa javnih rasprava nalaze se i predloženi amandmani kojima se poboljšavaju nacrti dva zakona, te potvrđuje opravdanost javnih rasprava i spremnosti Ministarstva odbrane da uvaži različita gledišta.